

Horecký zpravodaj

Říjen 2002

Číslo 8. (3/2002)

P O Z V Á N K A

V sobotu 19. října 2002 od 19 hodin bude v hájovně

tradiční horecké posvícení s dechovkou pana Pávka.

Věříme, že přijmete pozvání k příjemnému posezení a sousedské besedě.

Všichni bez rozdílu věku jsou srdečně zváni.

Zastupitelstvo obce

D ě t s k ý d e n

14. září se uskutečnil již tradiční dětský den na zakončení prázdnin, letos spíše na uvítanou školního roku. V krásném počasí za velké účasti dětí z okolních obcí i Horek se při spoustě soutěží bavili rodiče i děti. Velké poděkování patří všem pořadatelům této akce bez rozdílu, kteří celé odpoledne, ba i večer, dokázali všem účastníkům připravit občerstvení a zábavu. Velkou odměnou všem byly časté dotazy dětí, jestli příští rok bude opět v hájence dětský den a jestli konečně přijedou vojáci. Věříme, že příští rok budeme moci dětem říci ANO.

I N F O R M A C E H A S I Č Ů

Po rekonstrukci hájenky a dohodě s obecním úřadem členové sboru po celé léto provozovali hájenku, jak tomu bylo v minulosti zvykem. Každý pátek a neděli se scházeli v klidném prostředí lidé z obce i okolí. Díky několika nadšencům se obnovila pěkná tradice naší obce, tradice sousedských posezení. Doufáme, že i příští léto se najdou jedinci, ochotní obětovat své volno k provozování hájenky jako letos. Všem, kteří se na tomto podíleli, patří zasloužené poděkování.

Sbor dobrovolných hasičů Horky

KRÁTKÉ OHLÉDNUTÍ

Končí další volební období samostatného horeckého zastupitelstva. Myslíme si, že se nikdo z nás nemusí za svoji práci pro obec stydět, neboť se podařilo mnoho dobrých věcí. Rádi bychom se v krátkém zamyšlení vrátili k nejdůležitějším akcím.

- Po dlouhých průtazích se podařilo urovnat majetkoprávní vztahy obce. Obec je opět vlastníkem všech pozemků, které jí historicky náležely.
- Občanům, kteří žádali o prodej obecních pozemků, bylo dle možnosti a společné dohody vyhověno.
- Firma SaM Litomyšl provedla rozšíření a úpravu vjezdu do obce od Netřebí se zatrubněním kanálu.
- Postavila se čekárna na autobusové zastávce.
- Oplotilo se hřiště s tenisovým kurtem, bohužel se již nepodařilo dodělat bránu a branku u vstupu.
- Provedla se oprava transformátoru a následně celá rekonstrukce nízkého napětí v obci.
- Provedla se výměna osvětlení a jeho zapojení na automatický provoz.
- Nový veřejný rozhlas slouží po drobných problémech k lepší informovanosti občanů.
- Opravila se střecha na obecním úřadě a spolu s hasiči se zrekonstruoval areál v hájence, celému dílu vévodí nová střecha na budově hájenky.
- Nejvíce poškozená místa komunikací v obci byla opravena firmou SaM Litomyšl.
- Po dlouhých přípravách a průtazích byl obci předán projekt plynofikace spolu s obcemi Netřebí a Bohuňovice. Další kroky již budou na nových zastupitelích výše zmíněných obcí.
- Černou skvrnou celého období byla řízení okolo projektu skládky tuhých komunálních odpadů Horky, kterou chce realizovat firma Profistav.
- Na posledním místě si dovoluujeme připomenout Horecký zpravodaj, který vám přináší, jak doufáme, zajímavé informace ze současnosti i z historie obce. Součástí informovanosti občanů je i prezentace obce na internetových stránkách (velký dík patří panu Milanovi Novotnému, který velice přehledně tyto stránky spravuje).

Nechceme, aby tyto řádky vyzněly jako samochvála, ale chtěli jsme pouze shrnout práci zastupitelstva a je jen na občanech, jak ji hodnotí.

Zastupitelstvo obce

Kandidátní listina pro volby do zastupitelstva obce Horky, které se budou konat 1. a 2. listopadu 2002

Název volební strany: Sdružení KDU–ČSL a nezávislých kandidátů

	jméno	věk	povolání	strana, nezávislý kandidát
1.	Jana Hurytová	57	starobní důchodce	člen KDU–ČSL, navrhla KDU–ČSL
2.	Josef Pechanec	37	technik	bez politické příslušnosti, nezávislý kandidát
3.	Vlastimil Škraňka	40	člen ZD	bez politické příslušnosti, nezávislý kandidát
4.	Zdeněk Hudeček	72	starobní důchodce	člen KDU–ČSL, navrhla KDU–ČSL
5.	Jaroslav Eliáš	44	dělník	bez politické příslušnosti, nezávislý kandidát
6.	Marta Zemanová	51	technik	bez politické příslušnosti, nezávislý kandidát
7.	Lubomír Filip	31	skladník	bez politické příslušnosti, nezávislý kandidát
8.	Josef Rovenský	59	dělník	bez politické příslušnosti, nezávislý kandidát
9.	Luboš Souček	34	technik	bez politické příslušnosti, nezávislý kandidát

Zmocněnec kandidátů pro registraci: Marie Procházková

VAJÍČKA – SNÁŠENÁ Z LÁSKY

Václav Müller

Někdy v pondělí dopoledne přitáhla hubená kobyla pomalovanou maringotku s notně oprýskanými obrázky a nápisem, slibujícím věci ve vsi nevidané: VARIETÉ BEROUSEK!

My, kluci z Dolního konce, jsme se o tom dozvěděli nejdřív. Vždyť jsme šli ze školy rovnou kolem. Mužiček, skoro chladem zmrzlý, bylo to někdy v únoru, seskočil z kozlíku zrovna na návsí, kousek za hasičárnou. Pak vypřáhl koně, uvázal ho a šel spustit dozadu schodečky. Nejdříve se v otevřené boudě

vozu objevila rozcuchaná žena a kolem ní několik dětských hlav. Za okamžik děcka vyskákala do sněhového poprašku, začala se koulovat a pak – pak seběhla mezi ně blond'atá, asi třináctiletá holka – a mně padla rovnou do oka ... moc se mi líbila!

Mužský dýchl do zkřehlých dlaní, pak hodil kobyle kousek ubohého sena a obrátil se na Vendu Jandíka, který stál nejbliž.

„Kde tady máte hospodu u Jiříčků?“

„U louže – na Dolním konci. Pojd'te s námi, já vám to ukážu...“

Šli jsme horlivě ukazovat všichni. Já se po několika krocích ještě obrátil, co ta bloncka? – Zamávala! Mně? Nebo nám? – Rozhodně jenom mně! Vždyť musela přece poznat, že jsem k ní na první pohled zahořel láskou.

„Hoši, večer určitě přijděte! Budeme mít tady u Jiříčků představení. VARIETÉ BEROUSEK! Kouzelnický!“ zasmál se hubený mužík v obnošeném kabátě, když vstupoval do hospody.

Byl jsem jako v transu. Ta má blond'atá v třpytivé krátké sukýnce, pošíte stříbrnými flitry, tancovala při gramofonové muzice – až jí bylo vidět černé kalhotky. Zkrátka: víla z Rusalky! Nebo sama Rusalka? – Jak se k ní přiblížit, jak jí dát najevo, že od prvního okamžiku žiju jenom pro ni?

Má příležitost nastala po kouzelníkově výstupu s kartami.

„Kdo z váženého obecnstva by se rád některému kousku naučil? Mohl by potom účinkovat s námi!“ zahlaholil pan Berousek, tentokrát oblečen do černého, za císaře pána nóblového fráčku, dnes však už notně oblýskaného. Na hlavě mu kraloval pravý kouzelnický cylindr. – Nikdo se nehlásil. Měl jsem srdce až v krku, hrozilo puknutím. Pak mé rozhodnutí doznělo.

„Tady! Já!“

Všichni se po mně obrátili s údivem – a doufám i s obdivem.

„No tak, mladý muži,“ oslovil mých dvanáct let pan Berousek, „pojd'te za námi na jeviště!“ Má láska – od té chvíle jsem ji v duchu nazýval Zlatovláskou – natáhla ke mně z pódia obě ruce a pak mi pomohla na prkna, která prý znamenají svět!

„Jestlipak umíte snášet vajíčka?“ zeptal se pan Berousek a já bezelstně utrousil:

„Ještě jsem to nezkoušel, prosím...“

To nebyl smích, snad bouře, co se rozpoutalo dole v hledišti. A vrchol jeho výbuchu nastal, když mi kouzelník sáhnul vzadu pod kalhoty a pak ukazoval divákům skutečně vejce! „Umi!“

Nebýt tak smrtelně zamilován do Zlatovlásky, asi bych hanbou utekl. Pohládila mě povzbudivým úsměvem. A já zůstal...

„Vidíte, že vám to jde! Když budete ve snášení pokračovat, snadno vaši splní předepsanou dodávku!“ pokračoval mužiček ve fraku, mně tváře hořely studem.

„Vy snad pochybujete, ale mladý muži! Jen odvahu!“ odkudsi ze šosu vylovil květovaný šátek, zatřepal jím před obecenstvem, pak jej obrátil i z druhé strany, aby obecenstvo vidělo, že je prázdný.

„Lolo, cylindr!“

Ztuhl jsem. Má Zlatovláska má kouzelné jméno: LOLA! – Ta mezitím sňala otci pokrývku z hlavy a nastavila ji před kouzelníka. Ten šátek přeložil, chytil za dva rohy a vytřepal z něj skutečné vajíčko. Spadlo do cylindru. Lola ukázala divákům, že vajíčko v klobouku skutečně je.

„Ještě jedno?“ zeptal se pan Berousek, cylindr šátkem přikryl, pak jej zase prázdný ukázal a produkce se opakovala. Zase vejce! Že by to s tou dodávkou – teď za protektorátu – myslel vážně? Jak to dělá?

„Tak co, mladý muži, budete je snášet taky?“ obrátil se na mne. „Já vás to naučím. A budou vám všichni závidět!“ – Samozřejmě, že jsem horlivě souhlasil. Už kvůli LOLE – a klukům v hledišti.

Otočili jsme se k obecnstvu zády, není přece možné tohle kouzlo ukázat všem. Když jsem to po něm zkusil, podařilo se mi vajíčko skutečně snést. A pak hned produkce. Lola nejdříve zabubnovala na malý bubínek. Já užaslému obecnstvu ukázal prázdný šátek z jedné strany, pak jej obrátil, ale – nějak se mi nit, na které bylo vyfouknuté vajíčko, zamotala kolem prstů, vajíčko se zhouplo – a já místo potlesku sklidil výsměch! Ostuda až na půdu. Na nic jsem nečekal a seskočil z pódia a prodíral se ze sálku ven.

Asi mě Berousci do rodiny nepřijmou!

Tu noc jsem doma probřečel do podhlavce. K ránu jsem se rozhodl, že se na tu Zlatovlásku, blončku, můžu...

Strýc mi udělal kázání, že by ode mne pes kůrku nevzal. A účast na produkcích Varieté mi zakázal. Bodejt' – budeš dělat komediantům šaška. Asi se pokorně vrátím ke své platonické lásce Martě...

HOREČTÍ RODÁCI A SOUSEDÉ

Každá obec, i ta nejmenší, má mezi svými rodáky či sousedy, kteří se do obce přistěhovali, někoho, kdo v nějakém ohledu přesáhl ostatní, někoho, kdo se trvale zapsal do paměti svých spoluobčanů. Ať již jde o osobnosti, které vynikly v oblasti hospodářské, literární či sportovní, pečovaly o blaho obce, prokázaly osobní statečnost, nebo o svérázné figury, které dotvářely kolorit vesnice. Již v minulých číslech Horeckého zpravodaje byly zmínky o

některých z nich. Od tohoto čísla bychom chtěli věnovat těmto výrazným postavám větší a soustavnější pozornost. Začneme osobní vzpomínkou pana Ladislava Heblta na Jana Horáka a Václava Antesa. Blížící se státní svátek 28. října, den vzniku československého státu v roce 1918, připomene životopis jednoho z tisíců mužů, kteří za obnovení samostatnosti své vlasti bojovali na frontách I. světové války – ruského legionáře Josefa Novotného. Zároveň bychom chtěli vyzvat občany, aby přispěli vlastními vzpomínkami či zpracováním biografie osoby, o které se domnívají, že by neměla být zapomenuta.

Milan Novotný

K r á t k á v z p o m í n k a

V předchozích číslech „Horeckého zpravodaje“ mě velmi oslovily pěkné vzpomínky Jendy Morávka na osobnosti a poválečné poměry na Horkách. Jako by něco ve mně ožilo, proto se chci s vámi rozdělit o několik střípků zapomenutého času.

V rodné obci jsem žil od narození až do svých 29 let. Chodil jsem zde do obecné školy. Od útlého věku mě zajímal život v naší obci, zvláště její historie. Rád jsem poslouchal vyprávění řady našich sousedů – „strejců“. Zajímaly mě zejména jejich vzpomínky na I. světovou válku, kterou prožili na frontě. Už jako dítě jsem litoval těch devíti sousedů, kterým nebylo dopřáno vrátit se ke svým rodinám. Rád si vzpomínám na dvě typické postavy, které na mě, jako malého kluka, hluboce zapůsobily.

Byla to svérázná postava hajného – dědy Horáka, jehož charakteristika byla již dříve velmi působivě popsána. Chci jen uvést několik milých vzpomínek na něho.

Vzpomínka – maminka: „Ladíku, do hájovny jel pan doktor Drobný z Morašic k babičce hajné. Hned tam běž!“ Okamžitě jsem pelášil přes Paseka do hájovny pro recepisy, na které jsem z lékárny v Litomyšli nosil babičce hajné léky. Odměnou mi byl pokaždé „myslivecký mls“ z hájovny. Při každé návštěvě na mě zapůsobilo krásné a milé prostředí rodiny hajných.

Největší odměnou pro mě však bylo pozvání dědy hajného na prohlídku obory a života v ní. Dovedl o všem poutavě vyprávět. Pozval jsem vždycky kamarády, kteří se mnou na takovéto toulky přírodou rádi chodili. Pan hajný chodil v mysliveckém a byl vybaven flintou, holí, řemínky, píšťalou a patrontaškou. Na hlavě měl myslivecký klobouk se sojčím peřím. Dal nám stručné napomenutí, jak se máme chovat v lese, a již se šlo. Ani jsme nedýchali, když nám ukázal hnízdo výra, na kterého byl patřičně hrdý. Hůl

sloužila jako ukazovátka, kterým nám ale také dovedl pohrozit, když jsme byli nepozorní. V korunách stromů nás upozorňoval na hnízda veverek černých i hnědých, dále ukazoval obydlí tehdy hojného počtu lesních obyvatel. Dovedl nám poutavě přiblížit i kus historie horecké obory, kterou jako hajný moc dobře znal. Svým vyprávěním nás dovedl vždy zaujmout. Na rozloučenou s námi vystřelil do vzduchu a majestátně odešel do lesa po svých povinnostech. Z této vycházky jsme odcházeli tak nějak tiše a v duchu jsme se těšili na další „výpravu“ s panem hajným. Při jedné velmi zajímavé vycházce jsme s ním „zabrousili“ na „Bahno“ a hráz Velkonetřebského rybníka. Dodnes si živě pamatuji, jak nás seznamoval s životem na vodě, ale i ve vodě a s bohatstvím přírody kolem rybníků.

Obdivoval jsem jeho hluboké znalosti o myslivosti a o celé naší horecké přírodě. Jednou nám u rybníka dokonce ukázal své střelecké umění. Nad námi táhly divoké husy. Pan hajný zamířil a z letícího klínu jednu sestřelil. Ještě po létech si živě představuji zajímavou postavu hajného Horáka. Závěrem chci zdůraznit, že pantáta Horák byl pro nás vzorem a učitelem lásky k naší tehdy bohaté přírodě. Líbil se mi také jeho vztah k nám malým klukům. Dodnes jsem mu vděčný a rád na něho vzpomínám.

Druhou postavou na Horkách, která na mne zapůsobila a budila ve mně hlubokou úctu a obdiv, byl Václav Antes, člověk upoutaný celý život na „kočárek“. Nikdy jsme od něho neslyšeli, že by si zastěžoval. Proč jsem ho měl rád a proč na něho ještě dnes vzpomínám? Byl to především jeho opravdový životní optimismus a trpělivost, se kterou se celý život vyrovnával se svým tělesným postižením. Často jsme se s ním setkávali, když vyjel na náves mezi horecké sousedy a nás kluky, kterým zvlášť sloužil, když zadarmo stříhal naše rozčuchané hlavy. Vzpomínám na něj také pro poutavá vyprávění, ale i pro napomenutí, kterými nás někdy počastoval. Pamatuji si na jeho slovní projev, bohaté myšlenky, hluboké prožitky a na jeho nesmírnou trpělivost.

Byl jakýmsi naším učitelem a vychovatelem. Říkával o sobě, že hodně čte, zvlášť v dlouhých chvílích samoty. To, co četbou získal, dokázal předávat nám klukům, ale i svým sousedům. Utkvělo mi také to, že velmi dbal na svůj zevnějšek – vždy učesané černé vlasy, pod nosem upravený černý knír a čistá košile. Udivoval nás také svou vynikající pamětí a bohatými vyjadřovacími schopnostmi. Nevím o tom, že by se byl s někým nebo na někoho zlobil, snad jen někdy s námi kluky. Rád jsem jezdil s Václavem po horecké návsi. Obvyklá zastávka byla pod lípou a u kříže, kde často dlouho přemýšlel – snad se modlil.

Jakmile jsem odešel na „měšťanku“ a později na učitelský ústav do Litomyšle, ztratil jsem s děním v mé rodné obci bližší kontakt. Byly tu jiné starosti, které způsobily jisté uvolnění mého sepětí s životem rodné obce.

Přesto, že další běh mého života s sebou přinesl mnoho různých zážitků i mnohá setkání se zajímavými osobnostmi, vzpomínky na dětská léta prožitá na Horkách a především vzpomínky na lidi, kteří na mě tehdy zapůsobili, zůstávají ve mně stále živé.

Ladislav Heblt, Sloupnice

Josef Novotný – učitel, voják, myslivec

Josef Novotný se narodil 25. ledna 1890 v chalupě čp. 50 na Horkách jako druhé z pěti dětí rolníka Václava Novotného a jeho manželky Heleny, rozené Lichtenberkové z Tisové čp. 49. Josefův děd, taktéž Josef, přišel na Horky r. 1865 jakožto knížecí myslivec do hájovny čp. 31.

Školní docházku Josef zahájil v září r. 1895 v Českých Heřmanicích, od r. 1896 navštěvoval nově zřízenou obecnou školu na Horkách (od r. 1897 probíhalo vyučování již v nově postavené školní budově). V té době společně se svými sourozenci zpíval umělé i národní písně doma i při různých zábavných a uměleckých podnicích v obci a častokrát i v obcích sousedních. V letech 1901 – 1905 absolvoval čtyři třídy litomyšlského gymnázia, přičemž byl osvobozen od placení školného. Během studia bydlil v Litomyšli, převážně u učitele Josefa Luňáčka. V l. 1905 – 1909 studoval na českém ústavu ku vzdělání učitelů v Poličce. K vyučovacím předmětům zde tehdy mj. patřily i hra na housle, klavír a varhany. Na tomto ústavu vykonal v červenci 1909 zkoušku dospělosti, čímž se stal způsobilým učit na veřejných obecných školách s českým vyučovacím jazykem.

Nejprve dostal místo výpomocného učitele na pětiletou obecnou školu v Tuřanech u Brna, kde působil od listopadu 1909 do března 1910. Odtud odešel do sousedních Šlapanic a pak do Řečkovic (taktéž u Brna). Zde se seznámil se svojí pozdější manželkou Terezií Kronovou, učitelkou.

O prázdninách r. 1913 vojančil jako záložník, následující prázdniny v r. 1914 narukoval po vyhlášení mobilizace 27. července k 30. pluku c. k. domobrany ve Vysokém Mýtě. Po zformování praporu odejel na ruskou frontu, kde v prosinci 1914 přešel v boji do ruského zajetí. Přeběhnout přímo se dříve bál kvůli možné perzekuci svých rodičů a sourozenců na Horkách ze strany rakousko-uherských úřadů. Byl přiveden do města Dębica (cca 140 km východně od Krakova), kde bylo na 6000 zajatců, většinou z českých pluků. V tomto městě poprvé uslyšel o České družině a o boji za samostatné české království. Na výzvu k přihlášení se do Družiny vystoupilo pouze 20 osob, mezi nimi i Josef. Odvedeni byli do města Tarnów (cca 70 km východně od Krakova). Další nábor šel velmi ztuhle, mnozí odcházeli raději zpět do

zajateckých táborů. Po více než dvouměsíčním přílivu a odlivu českých zajatců jich zůstalo asi 250, z nichž učitelé byli pouze dva. Počátky České družiny nebyly lehké. Po celou dobu své existence od srpna 1914 do ledna 1916 byla zařazena v rámci 3. ruské armády. Nikdy nevystupovala jako celek, ale její příslušníci byli po skupinách přidělováni k vyšším velitelstvím, převážně jako rozvědky. Někteří z družiníků vykonávali též speciální práce – výslech zajatců, tlumočení, instruktáž atd. Zpočátku jako řadoví vojáci a „Rakušáci“ museli snášet mnoho ústrků a podezřívání, ruské velení je také všemožně šidilo na stravě.

V Tarnówě prodělal Josef pětinedělní výcvik a v únoru 1915 nastoupil znovu na frontu. V „Sokolském komandu“, oddíle 35 osob, konal jako průpravu rozvědky okolo Plešna. V březnu šli ke Zborovu (cca 70 km východně od Lvova) ke 48. divisi ruského generála Kornilova. Tam neustále působil v rozvědkách. Při ústupu ruské armády byl u Łańcutu (cca 50 km severozápadně od města Przemysl), spolu s pozdějším velitelem 1. divise plukovníkem Voženilkem z Vysokomytska, zatčen jako ruský špión. Po čtyřech dnech se jim však podařilo utéci a dostat se do štábu Družiny. Potom byl Josef až do brusilovského nástupu v květnu 1916 přidělen ke 3. rotě. Začátkem června 1916 byl již instruktorem a záhy byl poslán do důstojnické školy. Odtud byl pak přidělen k 5. rotě 2. pluku ruských legií, kde sloužil až do dalších bojů u Zborova. Celý II. prapor 2. pluku byl tehdy složen z volyňských Čechů, kterým se příliš bojovat nechtělo, a proto se asi týden před bojem dal Josef převést k 9. rotě 2. pluku, s níž prodělal nástup u Zborova v červenci 1917 i boje při ústupu. V Podvoločisku (cca 170 km východně od Lvova) byl převeden do 3. roty, které později velel. Poté následoval ústup z Ukrajiny, srážka s Němci pod Kyjevem v březnu 1918 a cesta po transsibiřské magistrále. Na ní došlo k pokusu sovětských orgánů legie odzbrojit, následovaly nepřetržité boje s bolševiky.

V září 1919 napsal Josef domů na Horky rozsáhlý dopis z Irkutsku, ruského města na Sibíři na břehu Bajkalského jezera. Dříve psát nechtěl, neboť jak na frontě v r. 1914, tak při rozvědkách byl neustále ohrožen na životě. I v sibiřské tajze nebyla nouze o nějaký ten zákeřný výstřel. Rodiče proto nechával v nejistotě, jelikož by si po obdržení dopisu byli skoro jisti, že se vrátí, a on jim nechtěl zbytečně připravit nový zármutek. Již na počátku roku 1915 však přišla domů zpráva, že je jistě v ruském zajetí. Následovaly též zprávy od Červeného kříže a přátel.

Z Vladivostoku se pak na lodi kolem Asie dostal Suezem asi r. 1920 zpět do vlasti, již v hodnosti kapitána. Projel a prošel velký kus světa, prožil mnoho různých příhod. Mnoho však o svých zážitcích nepověděl – jen tak někdy něco a to jen tak kuse. Během svého působení v ruských legiích se sešel s několika

známými, zajatci, se kterými se pak skoro vždy rozcházel hodně chladně. Nemohli pochopit, jak lze sloužit proti císaři pánu. Trápilo ho, že mezi nimi byla i česká inteligence, povětšinou učitelé. Setkal se však i s dobrými přáteli, kteří byli oddáni myšlence legií. Mj. s Jar. Hýblem z Třebové, který s ním bydlel v Poličce, když studoval na učitelském ústavu. Tento hoch padl u Zborova. Snažil se též dostat do své rotы Josefa Švába z Horek čp. 4. Bylo to však v dobách bojů, kdy se vyřízení podobné žádosti odkládalo, a než se jeho převedení mohlo podařit, taktéž padl. Ve své blízkosti měl jedině plukovního soudce – poručíka Růžičku z Litomyšle, se kterým chodil čtyři roky do stejné třídy na gymnáziu.

Ještě v legiích uvažoval Josef o tom, že se po návratu do vlasti vrátí ke kantorskému řemeslu. Avšak za ta léta strávená v uniformě se mu zdálo, že to, co znal, již zapomněl. Obával se, aby nebyl podoben některým učitelům, či spíše nádeníkům, kteří slouží jenom kvůli žoldu a více neznají a necítí. Váhal, zda nemá raději zůstat sloužit nové republice jako voják, třebaže vojny měl již tehdy dost.

Nakonec se rozhodl pro dráhu důstojníka z povolání. Sloužil nejdříve v Litoměřicích u pěšího pluku č. 2 „Jiřího z Poděbrad“, který vznikl z 2. střeleckého pluku ruských legií a z 10. střeleckého pluku domácího. Zde dosáhl nejpozději r. 1922 hodnosti majora a velel tu I. polnímu praporu. V této době uzavřel též 1. dubna 1922 na brněnském magistrátu sňatek s Terezií Kronovou, učitelkou z Řečkovic. Svědky byli Karel Kron, kapitán pěší divise č. 6, bratr nevěsty, a Bohumil Novotný, rolník z Horek, bratr ženicha.

V r. 1924 slouží Josef již co by podplukovník u pěšího pluku č. 10 „Jana Sladkého Koziny“ v Brně jako velitel II. polního praporu. V l. 1926 a 1927 u pěšího pluku č. 43 v Brně – Židenicích jako zástupce velitele pluku. R. 1928 byl povýšen do hodnosti plukovníka a patrně jako velitel působil u pěšího pluku č. 31 „Arco“ v Jihlavě. V l. 1929 – 1935 je opět u pěšího pluku č. 43 v Brně – Židenicích, tentokrát již jako velitel pluku. K tomuto období se váže ojedinělá událost z dějin první československé republiky – tzv. židenický puč, o kterém stojí za to zmínit se podrobněji.

V sobotu 21. ledna 1933 vyjely z Vícemilic u Bučovic dva autobusy s více než 60 muži z bučovického okolí. Jeli chránit fašistickou schůzi do Brna. Před Brnem se setkali s činovníkem Národní obce fašistické Ladislavem Kobsinkem, nadporučíkem mimo službu. Ten jim oznámil, že jejich skutečným úkolem je přepadnout Svatoplukova kasárna 43. pěšího pluku v Židenicích a dát tím signál k převratu ve státě. Někteří, včetně Kobsinka, v kasárnách sloužili, takže je dobře znali. V té době byli též v kasárnách pouze nováčci, zčásti Rusíni, Němci a Maďaři, takže nebyl očekáván větší odpor. K přepadení došlo krátce po půlnoci 22. ledna. Útočníci, vyzbrojení revolvery,

noži a boxery, pronikli do areálu kasáren zejména zadním, nestřeženým vchodem a následně obsadili strážnici u hlavní brány. Dozorčímu důstojníkovi se podařilo uniknout na ubikace technické roty a vyhlásit poplach. Spícím vojákům však zatím útočníci znemožnili odpor a ve skladě roty se zmocnili pušek a nábojů. Následně byl vyhlášen poplach v budově poddůstojnické školy. Odtud však byli útočníci vytlačeni a došlo k silné přestřelce, při níž byl zabit jeden útočník. Tím celá akce rychle skončila. Po pacifikaci útočníků dorazili též důstojníci, kteří bydleli v bytech mimo kasárenský komplex. Přímou na místě byla pak zadržena třetina útočníků, ostatní byli zatčeni záhy, převážně ve svých domovech. Z obavy, že může dojít k obdobným událostem, nařídilo ministerstvo národní obrany vybraným posádkám po celé republice zvýšení ostražitosti, všechny bezpečnostní složky měly pohotovost. Ukázalo se však, že šlo o osamocenou akci, za níž stála jihomoravská jednota Národní obce fašistické a též vůdce českých fašistů, bývalý generál československé armády, Radola Gajda, který krátce před přepadením v Židenicích projížděl Brnem. Nejvyšší soud v Praze odsoudil r. 1934 Kobsinka na dvanáct let vězení (byl však propuštěn již v lednu 1939), další dostali několikaleté tresty, Radola Gajda šest měsíců.

Ale zpět k Josefu Novotnému. Ten byl z Brna vyslán na velitelství (generálský) kurs do Prahy, kde však onemocněl zápalom pohrudnice. Po vyléčení v Matliarech v Tatrách byl na svoji žádost ustanoven od září 1935 velitelem nově zřízeného Státního vojenského reformního reálného gymnázia v Moravské Třebové. To vzniklo jako reakce na prosbu moravskotřebovského okresního hejtmanství, které na československé vládě požadovalo umístění vojenské jednotky ve městě. Ta měla čelit vzrůstu německého nacionalismu v regionu, který byl osídlen převážně obyvatelstvem německé národnosti. Vojenské gymnázium bylo situováno do areálu tzv. barákového tábora. Ten sloužil od r. 1914 jako vojenský lazaret, od r. 1917 jako tábor haličských uprchlíků, v l. 1921 – 1935 zde působilo ruské gymnázium pro děti běženců, kteří emigrovali z Ruska před bolševickým režimem. V objektech tábora byla současně umístěna též některá další zařízení.

Vojenské gymnázium bylo složeno ze dvou částí – z civilní školy, organizované jako reformní reálné gymnázium, a z vojenského internátu. Na gymnáziu tak vedle funkce velitele internátu, kterou zastával Josef Novotný, existovala též funkce ředitele školy, kterým byl K. Koupil. Základními jednotkami ve škole i internátu byly třídy, které tvořily roty podle ročníků studia. Žáci školy mohli po jejím absolvování pokračovat ve studiu na vysokých školách technických a na univerzitách, učební osnovy však byly přizpůsobeny též pro výchovu budoucích vojenských velitelů. Brannou výchovu zde zajišťoval zejména vojenský internát. Realizována byla ve třech

oblastech: mravní výchově, tělesné výchově, technicko – vojenské přípravě. Důraz byl kladen na vlastenectví, kázeň, družnost, statečnost, vytrvalost, obětavost, věrnost národu a státu. Bylo vybudováno hřiště na atletiku a kopanou, žáci byli utužováni ranním a odpoledním tělocvikem. Byly vyučovány základy šermu a sebeobrany, pořádala se pochodová cvičení, pobyty v přírodě a polní hry s prvky vojenských dovedností. Chovanci měli zvládnout základní vojenský výcvik, jemuž byl přizpůsoben jejich denní režim (budíček, večerka, raport, dozorčí služba, vyhlašování rozkazů, ceremoniály). Konala se pořadová cvičení, žáci se seznámili s ochranou proti plynům, organizací armády, topografií, signalizací a organizací bojové činnosti družstva a čety, se základy zdravotní péče a první pomoci. Cvičili se ve střelbě – nejdříve ze vzduchovky, posléze i z pušky a dalších ručních zbraní. Školní družstva se s vynikajícími výsledky účastnila atletických a lyžařských závodů, fotbalových a hokejových utkání. Na gymnáziu byl zřízen též pěvecký sbor, symfonický a dechový orchestr.

Po podpisu mnichovské dohody byla Moravská Třebová připojena k Německé říši, v říjnu 1938 se tedy vojenské gymnázium přemístilo do Hranic na Moravě. Po vzniku Protektorátu Čechy a Morava pak bylo gymnázium na konci školního roku 1938/39 zrušeno. Za dobu svého trvání šlo o první a také jedinou školu tohoto typu v ČSR. Josef Novotný byl po zániku školy pensionován a přestěhoval se do Českých Heřmanic ke svému švagrovi Františku Klejchovi.

Pedagogicky působil Josef krátce ještě po II. světové válce, kdy učil v letech 1948 – 1949 na průmyslové škole v Litomyšli ruštinu. Tu si dokonale osvojil za svého pobytu v ruských legiích. Vedle ní hovořil též německy, francouzsky, částečně i anglicky a italsky.

Josefovou velkou zálibou, až vášní, byla myslivost, které se věnoval již od malička. Za doby svého učitelování na Brněnsku zajížděl na svátky domů a s hajným Horákem si zastřílel v horeckém revíru. Během pobytu v ruských legiích chodil na sibiřskou zvěř. Kromě drobné lovné zvěře, zvláště běláků, však nestřelil nic zvláštního. Jeho pohyb byl omezen jen na krátkou vzdálenost kolem magistrály. Jako vysoký důstojník prvorepublikové armády měl pak mnoho příležitostí k účasti na honech, při nichž byl dobrým společníkem a výborným střelcem. Se štábním kapitánem Rybou si najímal revír Hradčany u Brna, kde bylo dosti srnčího. Velmi rád jezdil do Židlochovic na králíky.

Ve volných chvílích zajížděl na své Tatře z Brna na Horky. Zdejších koroptvích honů se zúčastňoval málo, více ho zde zajímaly rybníky, které měl vůbec nejraději. Jeho bratr Bohumil zachytil ve své knize mysliveckých zápisků mnoho příhod, které spolu s Josefem na rybnících zažili při lovu vodního ptactva. Asi od r. 1938 po dobu šesti let měli Bohumil a Josef spolu se

švagrem Františkem Klejchem z Heřmanic a MVDr. Tobkem pronajatý odstřel na rybnících Švábu a Netřebském. Josef byl též členem horeckého „honebního kroužku“, vzniklého v r. 1932. Vždy choval loveckého psa, kterého si sám dobře vycvičil. Výra si půjčoval od Mikuleckého z Tisové, výrovku dělával na kraji horecké bažantnice, poněkud však v heřmanické honitbě.

Již od 30. let začal Josef trpět záduchou, měl i slabší tuberkulózu. Jeho stav se pomalu, ale stále zhoršoval. V l. 1955 – 1956 začal polehávat a v r. 1957 ulehl nadobro. Zemřel dne 10. června 1959 v Českých Heřmanicích čp. 33, o týden později bylo jeho tělo zpopelněno v pardubickém krematoriu.

Milan Novotný

P A M Ě T I

Sport a kultura po roce 1948

Jan Morávek

Únorové události roku 1948 nepoznamenaly příliš život místních občanů. Je pravda, že tak jako všude jinde i zde byl ustaven akční výbor. Jelikož v obci nebyla organizace KSČ, jmenováním výboru byl pověřen pan Jan Kozák z čp. 13. Takzvané volby byly většinou občanů ignorovány. Pouhých 40 % registrovaných voličů odevzdalo své hlasy pro kandidáty Národní fronty, ostatní se buď nezúčastnili, nebo odevzdali hlasy záporné. Poválečná euforie v obci pohasla. Občané, převážně zemědělci, hleděli s obavami do budoucnosti, která se nejevila nikterak růžově. Přesto ale dokázala obec, na rozdíl od mnoha jiných, ještě téměř necelých devět let odolávat nátlaku kolektivizace zemědělství.

V důsledku zrušení tělovýchovných spolků Sokol a Orel zanikla téměř tělovýchovná činnost v obci. Zároveň také zanikla tradice sokolských besídek v prostoru za hájenkou, která byla nejen tělovýchovnou, ale i kulturní akcí. Tělovýchova se omezila pouze na míčové hry – odbíjenou a kopanou na bývalém školním hřišti při silnici k Cerekvici. Po založení zemědělského družstva r. 1957 se zde začal těžit písek. Vytěžený prostor se změnil v nevzhlednou skládku odpadu a míčové hry již nebylo kde provozovat. Pro sportovní účely byl sice určen prostor za obecním domem, který byl tehdy ve výstavbě, ale sportovní činnost se zde již neujala. Po válce se celostátně, mimo kopané, stal velice oblíbeným sportem lední hokej. Mistrovský titul, který naši hokejisté vybojovali v Praze, a také zásluhou rozhlasových reportérů, obzvláště pánů Josefa Laufra a Štefana Mašlonky, kteří nám slovem dokázali utkání

přiblížit tak, že jsme se cítili, jako bychom byli v řadách diváků na stadiónu, to vše mělo za následek, že tento sport nadchl mnoho mladých lidí natolik, že jej začali provozovat aktivně. Také u nás bylo několik nadšenců, kteří mimo hry na zamrzlých rybnících byli organizováni u TJ Sokol Tisová, která tehdy hrála již okresní přebor. V jejich šlépějích pokračovaly také další generace a pokud je mi známo, ještě dnes, již jako senior, se lednímu hokeji věnuje pan Luboš Novotný.

Nevím již, ve kterém to bylo roce, ale také zde po válce vznikla místní organizace Svazu československé mládeže, která měla nahradit již dříve jmenované zakázané spolky. Jejím hlavním úkolem ale byla výchova mládeže v duchu socialismu. Mohu odpovědně říci, že tato činnost se u nás minula účinkem. Nevím, zda po jejím zániku zůstaly nějaké dokumenty, pravděpodobně ne. Byla však jednou z mála organizací, které mohly legálně vyvíjet veřejnou činnost, a tak právě pod její hlavičkou se koncem měsíce června 1950 uskutečnila první taneční zábava u hájenky. Tradice těchto zábav, jejichž pořádání později převzala místní organizace Svazu protipožární ochrany, se udržela dodnes. Nebývalo vždy ale vše tak jednoduché jako v současnosti. Na místě dnešních zastřešených prostor byla stodola a chlév, které užíval nájemce hájenky pan Jaroslav Vích. Taneční parket se vypůjčoval, pracné bylo jeho stavění na nerovném terénu, vypůjčovaly se také stoly a židle. Pracné bylo také osvětlení prostoru, elektrický proud se přiváděl kabelem z čp. 29, a hlavně zbudování prodejních stánků, což bylo záležitostí pana Víta z čp. 5. Vše, stejně jako dnes, se konalo s rizikem nepříznivého počasí. Vzpomínám si například, jak v roce 1956 zábava totálně zmokla. Bylo rozhodnuto ji za týden opakovat, ale zmokla znovu, a tak v polovině zábavy se vše pomocí koňského potahu stěhovalo do hostince, kde zábava pokračovala. Přestože kapela pana Františka Černého ze Sloupnice se spokojila pouze s občerstvením bez nároku na honorář, zábava byla prodělečná. Nikterak nám to ale tehdy nevadilo, byli jsme mladší a bylo nás více a vůbec nás to neodradilo od toho, abychom v této tradici pokračovali.

Poslední posvícenská zábava s tancem v hostinci se uskutečnila, tuším, v roce 1954, ale tradiční požárnické, dříve hasičské, plesy se udržely ještě několik let. Konávaly se pravidelně v první polovině měsíce ledna, tak aby se datum pořádání nestřetlo s plesy v okolních obcích. Promrzlý sál bylo nejprve zapotřebí řádně vytopit. Velice brzy před započítím plesu se doprostřed sálu postavila velká kamna, která se těsně před zahájením vynesla, a o další zahřívání se museli postarat taneční páry samy. Kromě místních občanů sem přicházeli hosté ze sousedních obcí, převážně z Českých Heřmanic, Netřebí, Bohuňovic, Pekel a Tisové, takže sál i výčep bývaly zaplněny do posledního místa. Tyto zábavy málo připomínaly honosné plesy v předepsaných úborech.

Byly to spíše jakési sousedské zábavy, typické pro malé, převážně zemědělské obce, kdy po celoroční namáhavé práci, převážně od slunka do slunka, nastal ten vytoužený čas oddechu, kdy bylo možno alespoň krátce se odreagovat od starostí všedních dnů a společensky se vyžít.

Kolikrát jsem si položil otázku, proč to vše je již minulostí. Odpověď jistě nebude jednoznačná, těch důvodů by se našlo zajisté více. Domnívám se, že jedním z nich je i ta skutečnost, že s nástupem kolektivizace se nejen zásadně změnila hospodářská základna vesnice, ale pozvolna se měnil také vztah občana nejen k samotné práci, ale i k využívání volného času. Soukromé drobné podnikání, ať již se jednalo o zemědělce nebo řemeslníky, to byly převážně rodinné podniky. Člověk, co by tvor společenský, se ale nutně potřeboval od této jednotvárnosti nějakým způsobem odreagovat, a tak právě tato činnost, plesy, merendy, divadla a jiné druhy zábavy k tomu byly jedinečnou příležitostí. Naproti tomu naopak socialismus, možno říci, přímo nahnal lidi do kolektivu, každý holič, každý švec musel docházet nebo dojíždět do nějakého komunálu nebo jiného podniku, nebylo možné si zvolit spolupracovníky, bylo nutno se přizpůsobovat kolektivu, a tak se nelze divit, že lidé po zaměstnání si více začali považovat soukromí, obzvláště když s rozvojem televizního vysílání se zábava a kultura dostaly každému přímo do jeho obydlí. V roce 1959 se začalo s promítáním šestnáctimilimetrového kina, ale i ono se stalo zakrátko prodělečné a jeho činnost byla ukončena. Zemědělci také začali houfně přestavovat budovy, které dosud sloužily k zemědělskému podnikání, na obytné místnosti a garáže, což se provádělo po zaměstnání a o volných dnech. Také obtížné shánění stavebního materiálu, fronty na cement, obkládačky či dlažbu, to vše mělo zajisté také svůj podíl na tom, že pro aktivní provozování kultury a sportu nálada postupně opadala.

Dnes obec prožívá svoji renesanci. Zásluhou mladých lidí, kteří neodešli do měst za pohodlnějším životem, zůstali zde a založili rodiny, ale také zásluhou těch, kteří se do obce přistěhovali a splynuli s místními rodáky do kolektivu, lze říci, že i ten kulturní život se pozvolna křísí. Nejsou to pouze ty tradiční zábavy, ale i takové akce jako dětské dny nebo vánoční besídky, a to vše dává přece jenom záruku, že kulturní a sportovní život bude v obci pokračovat.

Na závěr tohoto příspěvku bych rád poděkoval obecnímu zastupitelstvu za práci, kterou během svého volebního období vykonalo, a myslím, že se mnou bude většina občanů souhlasit, když tak učiním jménem celé obce. Novému zastupitelstvu, které vzejde z listopadových voleb, přeji hodně zdaru v jeho práci a doufám, že s pomocí nás všech se bude dobrému dílu dařit i nadále.

Svémi vzpomínkami přispěli pan František Němec z Litomyšle a pan Luboš Novotný.

SEZNAM TELEFONNÍCH STANIC NA HORKÁCH

příjmení a jméno	čp.	telefonní číslo
Bečičková Vlasta	10	461 633 121
Dlouhá Marie	29	461 633 225
Dlouhý Oldřich	11	461 633 000
Eliáš Jaroslav	27	461 633 396
Eliáš Jaroslav – zámečnictví	42	461 633 156
Eliáš Vladimír	52	461 633 393
Eliáš Vlastimil	26	461 633 212
Eliášová Marie	46	461 633 177
Filipová Marta	15	461 633 374
Gabel Sara	17	461 633 810
Hudeček Zdeněk	14	461 633 376
Huráňová Vladimíra, Morávek Jan	16	461 633 288
Hurytová Jana	8	461 633 126
Jandíková Marie	6	461 633 290
Kalašová Marie	9	461 633 375
Lebeda Milan	20	461 633 230
Novotný Luboš	50	461 633 130
Obecní úřad	55	461 633 148
Pechanec Josef	32	461 633 160
Pelcová Ludmila	56	461 633 119
Pleva Jiří	48	461 633 309
Procházka Petr	54	461 633 104
Řehák Jan	60	461 633 377
Souček Luboš	28	461 633 373
Škraňka Vlastimil	18	461 633 163
Trousil Břetislav, Ing.	51	461 633 381, 461 633 382
veřejná telefonní stanice – paní Antesová	37	461 633 158
veřejný telefonní automat		461 633 052
Vítová Libuše	5	461 633 399
Voříšková Gerta	15	461 633 348
Voříšková Vlasta	38	461 633 340
Zachar František	22	461 633 338
Zeman Vladimír	11	461 633 165

HORECKÝ ZPRAVODAJ. Vychází čtvrtletně. Vydává Obecní úřad Horky, Horky 55, 570 01 Litomyšl, tel.: 461 633 148, e-mail: obec.horky@quick.cz,

<http://sweb.cz/obec.horky> (tam též internetová verze zpravodaje). Bezplatné.